

EUSKAL KOPERATIBISMOA
HARO BERRI BATEN ATONDOAN
gurutz ansola

Koperatibismoaren etorkizuna ez dago loturik ez bakarrik produzioaren erakundeari, ez eta ere lantegi-koperatiben iztituzio eta araudiari. Bi alde horiei, batean eta elkar, dago loturik koperatiben etorkizuna.

Erakundea denez, xede arrazoizkoak ditu koperatibak. Helburuetara iritsi ahal izateko, ahalik modu onenean erabili behar ditu eskuarteko indarrak: lana, teknika, dirua. Lantegiaren barruko bizitza eta kanpotiko harremanak, bestalde, gizarteko eta ekonomiako mugimendutara eta aldakuntzatarara moldatu eta taxutu behar ditu.

Koperatiba, alabaina, ez da erakunde hutsa. Erakundea berez tresna teknikoa da, zeinez giza-kemenak helburu jakinetara mugiarazten eta gidatzen bait ditugu. Iztituzioa dela, bide batez, esan dugu, koperatiba lantegia. Koperatibak dadukan araudia, balore erabaki batzuk lortzeko pentsatua eta asmatua izan dela, alegia, eta araudiaren gaitasuna eta egokitasuna hontan frogatzen dela, hain zuzen, elkarsteak bere balore nagusitzat ezarri dituen xedeak mamitzen. Araudiak nahi-ta-ez egitura gogortuak dira eta

gogortasuna hontatik sortzen da, elkarteak bere gain ezartzen dituen balioetatik. Zenbat eta balio hirmoagoak ezarri, hainbat trinkoagoa eta finkatuagoa izanen da araudia eta izituzioa.

Koperatibaren bi alde hauek, erakunde malgua eta araudi finkatua, elkarbaturik aurkitzen direlarik, koperatiben bizitza eta etorkizuna alde bi horien harremani loturik daude.

Produzio-erakunde eta elkarte-araudi jakin batzuen barruan ahalegintzen dira koperatiba-lankide guziak. Baina kide guziak ez dira berdinak. Berdintasuna agian badute lantegia eta elkarte aurrera eramateko asmotan. Asmoa, ordea, bere maila astratuan dago. Eta bakoitzagan asmoak determinazio bereziak hartzen ditu, hots, pentsaera, ideologia, lanbideko kategoria eta beste izaera anitzen arabera. Gauza berezkoa da, horrexegatik, taldeak koperatiben barnean ere sortzea eta agertzea.

Halaz ere, pondu hontan, koperatiba-lankideen ezberdinean, alegia, alde nagusi bati soilik lotuko gatzazkio. Koperatibetan ere, ezinbestekoa da batzuk Agintari, besteak Menpeko izatea. Esan beharrik ez dago koperatibetako Agintariak ez direla ez autokratak, ez paternalistak. Konstituzionalak direla esango genuke, araubidez eta demokraziaz hautatuak bait dira. Baina Agintari eta Gidari direnez gero, berek pentsatzen dute, eta, hein batetan, ezartzen ere lantegiak jarraiki behar duen bidea. Hitz batean, berak dira erakundearen buruzagi eta politiko.

Koperatiba lantegia ez dago, beraz, ongi konprenitzerik, produzio-erakundeari soilik ala elkarte-araudiari bakarrik behatzen badiogu. Barrenago sartuz, lankideen artean ere berezkuntza egitea bidezkoa da. Alde batetik, lansaria jasotzen duten langileak produzio-aginduak konplituz. Bestetik lankide-agintariak, industriaren gidari eta politikoak. Egia da guziak direla lankide eta lansaria ere guziek jasotzen dutela, norberaren mailaren arabera. Halaz ere, beharrezkoa da berezketa horren bidez Agintari taldeari duen nortasun berezia ematea.

I. TEKNIKA HAROA

Azterketa sakondu ahal izateko, beharrezkoa da konzeptuak dinamizatzea, hau da, produzio-erakundearen eta iztituzioaren artean, gidarien eta menpekoen artean, sorreratik honuntz zer nolako mugimendu dialektikoa agertu den miatzea.

Teknika arazoa agertzen da nagusia, lehenbiziko lantegi kooperatibak sortzen hasten diren denboran. Kontutan eduki behar da, kapitalista lantegietan zeuden teknikorik hobetsuenak irten zirela eta elkartu, kooperatiba-mugimendua sortzera. Lehenbiziko helburua zen lantegi berriei produzio-erakunde indartsua ematea; produktoa kostu ekonomikoan atera, kapital iturriak sortu, lantegiak hazibidetan abiarazi.

Iztituzio eta araudia, bide batez, sakonki pentsaturik eta mamiturik zeuden. Aldi hortan, haatik, produzioaren kezka gailentzen dira eta beste arazoak, iztituzio aldekoak alegia, geroagorako itzalean geldituko dira.

Kontutan eduki behar da, hasiera-haroko kooperatiba-lankideak —gehienak behintzat— ideia handi horren zerbitzurako bu-lartsu eskaini zirenak zirela, eta orduko egiteko larrian, hau da, erakunde tekniko berriak sortzeko egitekoan, zeharo murgildu zirela, iztituzioaren etorkizunari idealismo sutsu batez behatuz. Ez dute zalantzarik, sortzen hasi diren lantegiek, eta “gizarte-berriak” berak ere, harmonia eta kanore taxuzkoa izanen dutela, egunen batean, baldin lehenik eta aurretik lantegiak sortzeko ekintza honi buru argiz eta nor bere hilduraz eskaintzen batzaitza.

Teknika-haroa deitu diogun haro hontan ez da, beraz, menpeko-agintarien arteko hauzi latzik agertuko. Ez da, bestalde, gauza zaila gertakari hori aditzen. Orduraino, langileen balioa, kooperatibetan beretan ere, zera zen, lankide bakoitzaren ofizioa eta lan-indarra. Kooperatibismoaren izpiritu berria han bait zegoen,

egoera hori hornitzeko eta gainditzeko. Buruak, berriz, gidatzaile areago ziren, agintari baino. Esan nahi da, industria berriak sortzen eta eraikitzen txahutu beharra zedukatela beren jakite, kemen eta oldar guzia. Ez da harritzekoa, horrexegatik, den lan-tegirik handienak berak ere izena sortzaileen deiturak elkarturik asmatzea (ULGOR).

Guzien helburua, gidatzaile eta menpekoena, pondu jakin batera zetorren: industriaren hildo aukeratuan urrats seguruak eta hirmoak ematen hastea: produktoa salneurri onean ateratzea, autofinantza iturriak erretzea. Beste era batetara esanez, lehenik lantegi bat edo beste oinarri sendoetan eraiki, ondoren, esperien-tziaren arrakastaz, kooperatibismoaren mugimendua, Arrasatetik eta Leniz Bailaratik hasiz, Euskal Herri osora hedatu zedin.

Ekonomismoaren arriskua

Kanpoko jendearen konportamendua nolakoa izan zen aldi hortan? Galdera honi erantzun taxuzkoa eman ahal izateko, ingurumariak aurrez maneatu beharra dago. Kapitalisten aldetik, zer esanik ez dago, herra bizia jaiki zen, lehen momentutik, mugimendu berriaren baitara. Langileriaren aldetik, berriz, zer etorkizun izango zuen jakinmina. Euskal talde anitzetan, mugimendu berriarenganako oniritzia sortu zen, bai eusko industriaren eraberritzea erakar zezakeelako, baita kapitalismoaren sistema eta zenbait egitura suntsitzera zetorrelako ere.

Kulturazko sailetan, ordea, kezka beltzak hedatzen hasi ziren eta bai gerora are indartu ere. Arrasateko mugimendua *ekonomismo* periltsu baten saretan eroria ez ote zegoen, beldur zen anitz euskalzaile. Gaurrengungo munduan, industrietan xoilari behatuz, kultura baztertuta gertatzen bait da, eta jendetza hazkuntza eta demografia neurritz gainera, inmigratio gehiegizko baten bultzadaz. Ideologia iraultzaile edo erreboluziozaleentzat,

prinzipioez berez gaitzetsia erortzen zen kooperatibismoa. Honek klase-borrokaren kontradizioak baztertu nahi dituela, eta, agian ohartzeke, sistema kapitalistaren kide eta lagun bihurtzen zela kooperatibismoa, alegia. Hasiera aldi edo "teknika-haro" hortan, alabaina, ideologia horien etsaigoa hitzetan eta paperetan agertu zen soilik.

Geroago, ikusiko dugu "kanpotikako taldeen" joera eta estrategija zertan gorpuztu den.

II. HEDAKUNDE HAROA

1960 urtean, Lankideen Kutxa Herrikoia sortzen dute Arrasaten, kooperatibismoaren mugimenduko Gidari argi eta bizkorrek.

Diru-etxe hau, alde batetik, Aurrezki Kutxa baten antzera, herri-diru aurreratua bereganatu eta administratzeko sortzen da. Beste aldetik, Lankideen Kutxa Herrikoiak, Industrial Banketxe batek bezala jokatzen du. Banketxe industrialek baino are sokenago asmatu dituztela beren bideak ere, esan daiteke. Sozio eta kide egin bait ditu kooperatiba lantegiak.

Arrakasta bikaina erdietsi du L.K.H.k alde bi horietatik. Beha, hemen, zenbait ezagutgarri.

1. 1960 urtean: Bulego bakarra; 1970ean: 54 bulego.
2. 1950-64 urteetan: Libretak: 7.313; 1970ean: 87.807 libreta.
3. 1960-64: Diru aurreta bildua: 123.859 pta., 1970ean: 2.863.000.000 pta.
4. Lantegi-kide zenbat: 1970ean: Industrialak.... 45
Besteak..... 8
5. Eta guziaz mukurutzeko: Gipuzkoako Produkto Industrialaren parte handi bat, kooperatiba-lantegiek emana da. Zenbat? Ehuneko 13, hain zuzen.

Naturaleza berri bat agertzen du, beraz, kooperatiba mugimenduak, bigarren haro hontan. Lantegiak teknika aldetik ongi finkaturik eta oinarriturik daudelarik, erakunde zabalagoa eta maila goragokoa sortu da. Erakunde honen atalak ez dira lantegi industrialak bakarrik, baita kontsumo, arrantza, lurgintza eta zerbitzuetako enpresak ere sartzen dira. Produzio-enpresaz gainera, Finantza atala sortu da eta, kontutuan eduki behar da, finantza-erakundeak gizartean arras barnera sartzen direla. Zeren diru-etxeak herri osoarengana hurbildu nahi izaten du, herri-diru-aurre-ratua bereganatzeko asmotan.

Lehen aipatu dugunez, Arrasateko gizon argi eta bulartsuak izan dira, gehienbat, L.K.H.ren sortzaile eta gidatzaile.

Sendotze-harocan buruzagiak agertzen dira

Haro berri hontan —ezinbestekoa zen— agerkizun berriak nagusituko dira: bai mugimenduaren barnean eta enpresa kooperatiben baitan; baita gizartearekiko harremanetan ere, gizartetaldeek, bidenabar, kooperatiba-mugimenduarekiko jokabidea eta estratejia aldatu egingo bait dute.

Beha ditzagun, bada, aldi hontan, esate baterako 1960-67 urtetan, agertzen diren fenomeno berriak. Azterketa taxutzeko, kontzeptu hauek erabiliz: arrazionalizazioa eta iztituzioa; agintemaita eta langile-maita.

Arrazoizko sistimak nagusitzen dira kooperatiba askotan, bai produzio-erakundetan, bai araudiaren adieran eta erabileran ere. Sendotza haro hontan, goragoko gizarte maila batetara igotzen dira mugimenduaren lehen gizonak: buruzagi bihurtzen dira, eta indar politiko baten jabe ere bilakatzen dira, batipat finantza atalak lortu duen zabalera eta hedadurari esker.

Bidenabar, lankide-agintari-gizartearen arteko erlazioak beste maila altuagora gaineratzen dira. Has gaitezen Arrasateko talde

buruzagitik. L.K.H.k produzioa eta herri-diru-aurretua elkartzea lortzen duen une beretik, Buruzagiak eginkizun eta erantzukizun astunagoen aurrez aurre aurkitzen dira. Arrazoibideak, (arrazionalidadea, alegia) ez dago orain lantegi bakoitzeko maila xoilera errendatzerik. Lantegiak handitu dira (ikus, Ulgor), batu dira (ikus, Ularko), elkartu dira (beha, L.K.H.), hainbat indartu ere, non Industri Planifikazioaren Zentroa sortzen du Lankideen Kutxa Herrikoiak bere baitan, aurreruntz industria berriak sortzeko erabakiak, jakite handiz gogoetatu eta mamitu ahal izateko. Zentro horretan, ekonomilari, injinadore, arkitektu, soziologilari, finantzalari, hots, industria modernuak eskatzen dituen teknikoak, elkar-turik dihardute etorkizunerako hazibide onurakorrenak bilatzen.

Gehiago, ekonomiaren erresponsabilidade handia eta zuzen zuzenekoa hartu baldin badute ere, bide batez gizartearekiko erantzukizun utzezina ere bereganatu dute Buruzagiek. Eta erantzukizun eta eginbide hau, gaurregun ez dagoela industrial egitamurik arrazoibidetan eramaterik, gizarteko faktoreak eta bariabileak ere kalkuluetan sartu gabe. Bestalde, mugimenduaren handitzeak eta lantegi kolektibuak dakartzien irabaziak, nolabait herri-gizarteari ere zor zaizkionak direlarik, inbersioak ezin dira pentsamolde eta intres pribatuz soilik ez asmatu, ez heren errentabidea kalkulatu, ez erabaki. Herri-produktoa, hein batetan behintzat, gizarte inbersioetan ere eralgi behar bait da. Zehatzago adiarazteko, hara esan, ez dela aski lantegi berriak eraikitzea, lanpostuak ugaritzea, saldurak hedatzea, irabaziak pilatzea. Ekin-tza horietarako egiten diren inbersioekin batera —eta aurrez balitz hobe, eskuarki—, irakaskintzan, kulturen, hirigintzan, infrastruk-turan eta eskualdeak industriaz hornitzean, gizarte edo kolektibu inbersio eta diru eralgipen handiak egin beharrean aurkitzen direla.

Ideologiaren sostengua

Hori guzia, alabaina, ekonomi planifikazio nahiz gizartearen aurrerapena, Buruzagiek berek, pentsa, erabaki eta konpliarazi dezaketela, ez dute zalantzarik. Izpiritu sortzaile honek ideologia bortitz bat du sostengu: azken helburua, gizarte berria erretzea; iraultzabidea, kooperatibismoaren langite emankorra eta gizatarra; oinarria, industriaren produktibitatea eta kapital-metatzea. Bide horietatik datorke, azkenik, bai herrikideen ontasuna, bai gizarte-sistema eta egiturak behetik gora aldatu eta berritzea.

Zer mugimendu nabaritzen da kooperatibetako lankideen baitan, Buruzagien eginkizun, indar eta pentsaeraren aurrean?

Langileak, lamsariak, autofinantza

Langileen multzoan, mailen berezkuntza egitea guziz beharrezkoa da, azterketa astratuegia izan ez dadin.

Kontutan eduki behar da, lehenik, lankideen kopurua 3.395 zela 1965 urtean. 1970ean, aldiz, 8.053 lankide. Bistan dago, hazte hori, langile jakitunez eta trebatuez, ez dagoela lortzerik, hain epe laburrean. Kopuru hortatik, anitz eta gehienak peoi espezializatuak direla, ez zalantzarik ukan.

Badago, beraz, berezkuntza bizia langile-taldean ere. Goreneko lanbide-abiladeta eta jakitatea dutenak, oro har, gertu eta hurbil aurkitzen dira ezagun eta lagun dituzten Agintariekin eta *Batzorde Zuzendari*-koekin. Beste gehienak, ordea, —batipat lan-tegi handietan— urruti daude bai kooperatibismoaren izpiritutik, eta baita beren agintariak nor eta nolakoak diren funtsez jakitetik ere.

Talde ugarien eta berrien honi lotuko gatazka, bada, gure azterketan, ezen talde hori, intres partikularrez eta psikologia guziz propioz eta bereziz, bait dago kooperatiba lantegietan. Ikusiko

denez, tarte luzea dago agintarietatik behereneko mailako langile-talde ugari hontara. Ez hori bakarrik, kontradizio ukaezinezko horiek, kooperatiba iztituzioarentzat ziri sartzaile bilaka daitezke, geroago esango den legez.

Kalifikatu gabeko langile-talde honen bizimaila, behereneko mailan aurkitzen denez gero, gorago ikusten dituztenei behatuz, ez da deus harritzeko, atzerapen hori kendu eta berdindu nahi izatea. Bestalde, langile multzo hau agintarietatik urrutiena dago, psikologiaz eta balorez. Haiei ez dago ekonomi erresponsabilidaderik eskatzerik; gehienez, zera, produzio-katetariko emankortasunaren erantzukizuna. Ulertzen erraza da, beraz, multzo hori, alde batetik lansarien desberdintasunaren aurka jaikitzeke prest aurkitzea; baita ere, bestetik, inbersioen premia latza ez aditzea eta autofinantzaren kontra jaikitzea. Ez dago ukatzerik, jokabide hori ekonomi-arrazoibidearen kontraharira datorrela. Halaz ere, ez da ahaztu behar, kategoria behereneko langile multzo hori, eguneroko biziera astunari itsatsirik dagoela zuzenen eta printzipalki, eta adimen-ezagumenak bizimoduaren hesi hertsietan mugaturik daduzkaten gizonei ez dagoela goimailako kontzientzia ekonomikorik eskatzerik.

Agintariak saiatzen dira informazio ahalik zabalena ematen. Baina, goitik beherako eta behetik gorako harremanak arras gaitzagoak dira, bide ordekatik eta horizontaletik datozenak baino.

Nork ukatuko du, kontradizio horiek, deskoperatibista den ideologiak, bere estratejiaren aldera erabil eta esplota nahi dituenik? Asmaketak ez direla, argi eta garbi dago. Sortu berriak diren konfliktu, eskabide eta borrokak hor daude frogatzen.

Kontrako eraso hauen helburuak, bi aldetatik agertzen dira: batetik, gazte jakitunak staff-etan kokatu; bestetik, langile mailatan eta, printzipalki, kalifikazio leherenekoetan hazia erein. Horrela, mugimenduaren barnean nahi-ta-ez sortu behar duten kontradizioak miatuz eta jorratuz, borroka latz eta anitzetan makurraren

bidez, Gidariak erre eta akitu-arazi, azkenik aginte-erakundeetan ordezkari berriak ezarri, beste ideologia eta beste erakunde politiko baten zerbitzari.

III. GIZARTE KONTZIENTZIAREN HAROA

Autojestioa ideia berria eta besarkagarria dugu zalantzarik gabe. Praktikan mamitzen, ez neke gutikoa. Halaz ere, etsipenik gabe helburutzat eduki behar duguna. Helburu erakargarria, zeinetara abenturismorik gabe eta zihurtasun lehiatsuz urratsak zuzentzea merezi duena.

Jokabide horretan doaz koperatibak eta bi frentetan eta barrutitan lehiatzea dagokie: barneko eta kanpotikako barrutietan.

Barneko barrutian, *Bigarren Hogeigarren Mendeko* industriak etendurarik gabeko eraberritzeak eta kapitalizazioak eskatzen ditu, eta horretarako beharrezko diren bide eta moienak tinko finkaturik eduki behar ditu koperatibak. Jakite handiak eta arrazoibide zehatzak eskatzen ditu erakunde ekonomiko horrek. Erakundea ez da aski produzio-egitatean ezartzea; iztituzio demokratikoa ere ezinbesteko baldintza da. Agintariak hautatzeko, nahiz heren eginak kontrolatzeko. Baina demokraziaren egitekoa da baita ere, Buruen eginkizun propioa hots, eraberritzea eta kreatzea, debekuz eta zoztorrez ez antzutea. Hori ez dago behetik-gorako eta goitik-beherako dialektikarik gabe lortzerik. Eta dialektika horren arima dira informazioa eta helburu nagusiekiko batasuna. Informazioaren erantzule, Agintariak dira. Hek, zintzoki eta zehazki berri ematera mengoaturik daude. Baina, beste hainbesteko kondizio larria eta premiazkoa da baita ere, mugimenduaren helburu nagusiekiko elkargoa eta batasuna.

Ergeltasuna litzake, alabaina, zera uste izatea, koperatiba

batean sartzea aski dela, alegia, izpiritu horretaz jabetzeko. Erru-
ren batean erori baldin bada koperatibismoa, gure herrian, hontan
herori da, gure iritziz: abiada bizkorregiaz haztea eta hedatzea.
Ez dago ukatzerik, ekonomiaren eta gauregungo industriaren
eskakizunak hertsia eta biziak direla eta aurrera eginaz bakarrik
sarritan garaile atera daitekeela, esan nahi da, lantegiak zabal-
duz, handituz, ugarituz. Halaz ere, koperatiba, produzio-erakun-
dea eta iztituzio soziala da. Biok, aldara ezin daitezkeen elkarta-
sunez baturik daude eta batak bestea eta besteak bata kondizio-
natzen du.

Lantegi berriak sortzeko erabakiak

Neurriz, beraz, handitu eta hedatu behar du koperatiba mu-
gimenduak. Neurriz haztea, gainera, egokitu daiteke ekonomiaren
eskakizunetara. Nolaz? Alde batetik, zer industria-abar sortu behar
diren azterketa sakon eta zabal baten bidez hautatuz. Bide hon-
tatik —hautamenak nola mamitu, alegia— ez gara hemen urrutira
aurreratuko. Zeren luzea eta gurutze-bide anitz dituen bait da.
Esango dugu, haatik, industrien aukerarena ez dela errentabide
barrengo edo irabazbide finantzerua bakarrik kontutan hartuz
eta kalkulaturik egin behar. Industriatzearen erabakiak eskatzen
du, bide batez, inbersioak ekar dezakeen kanpotiko irabazi eta
kostuak ere neurtzea. Gaur, ekonomi pentsaera gizartekoiak ez
dezake ontzat har, inbersioak barrengo irabaziari bakarrik be-
hatuz erabakitzea. Inbersioak, lantegi beretik at ere, irabazietan
nahiz kostuetan eragin printzipala izan bait dezake. Irizpide hauen
hildotan abiatuz, txit posible da, peoi multzo osaturiko lante-
gien orde, kapital tekniko anitz eta “materia arre” ugari eskatzen
duten lantegiak aukeratzea.

Industri-abarrak irizpide zuzenez hautatzeaz gain —barrengo
frentea taxuz ordenatzeko—, zabaldu egin behar da koperatibis-

moaren pentsaera. Hontan ere, agian, ez da behar hainbat lan egin. Arrasatetik at, non eta nola izan du, bada, aldartea, euskal gazte langile gai batek, kooperatibismoaren mezua entzun, gogoe-tatu eta onartzeko?

Ekintza hori —benetan latza gaurrengungo egunetarako, apostoladutzaren gisa eraman beharko bait litzake— asmoz eta jakitez asmatu eta egin beharko du kooperatiba mugimenduak. Izpiritu hori ez bait da berez' erretzen ez hazten gure gaurko gizarte alorretan.

Ingurumenaren eraginak

Kanpoko barrutiari eta ingurumeneko gertakizun, indar eta mugimenduei ere egin dadila adi kooperatiba elkarteak. Kooperatiba mugimendu hau, hemen, herri-gizarte hontan sortu eta errotu delarik, herri-gizarte honen egoeraz eta etorkizunaz nahi-ta-ez bere pentsaera propio batez jabetu behar du. Ez bakarrik ekonomia alorrean, baizik kulturaren ere bai. Ekonomismoan ez du erori nahi kooperatiba mugimenduak. Ez du inolaz ere pentsatzen, materialismo hertsia batek, hots, produzio-indar eta produzio-erlazio soilek, herri-gizartearen bizitza osoa determinatzen, erretzen, erabakitzen duenik. Aldiz, dialektika jori eta biziagoz, behetik goruntz eta goitik beheruntz ikusten ditu indarrak eta eraginak herri-gizartearen. Ekonomiak badu eragina politikan, gizartearen, kulturaren, pentsaeraren, sinestetan. Baita ere, alabaina, sinesteak, pentsaerak, kulturak, gizarteak badute eragina eta influentzia ekonomian. Herri-gizartearen osotasunean dakus kooperatiba mugimenduak eta horrexegatik, hain zuzen, hedatzen, indartzen eta gizarte-botere baten jabe egiten doan arabera, nahi-ta-ez beharturik dago gizarte-herri osoarekiko pentsaera eta estratejia mamitzera. Uste eta itxaro dezagun, kooperatiba mugimendua jadanik heldu dela *herri-gizarte kontzientziaren harora*.

Gehiago eta azkenik. Koperatiba-mugimenduak bere barne bizitza kanpoko etsaien erasoetatik begiratu ahal izateko, ingurumenetan gertatzen diren gertakizunetaz informazio zehatza biltzea ez du aski. Informazioa onurakorra izango baldin bada, egitamu eta plan bat eduki behar, bai albisteak bildu, bai informazioak aditu ahal izateko. Aurrez premia eta mengoa sentitu behar bait da, zer gertatzen den eta gerta daitekeen bila abiatzeko. Aingerukerian datzanak, uste du, sarritan, bere barneko uste on eta kontzientzia zuzena direla kanpoan eta ingurumenetan gertatzen denaren ispilurik garbiena. Esperientziak ikaskizun latzak egozten dizkio horrelako ameslariari.

Nondik datorkio, beraz, koperatiba mugimenduari herri-gizartearekiko pentsaera baten eta estratejia baten premia eta mengoa? Barnetik eta kanpotik; hobeki esan, bere bizitzatik eta higiduratik beretik. Bizitza ez bait du soilik barnekoa, hau da, produzio-erakundea eta elkarte-iztituzioa. Goragoko mailara iganda koperatiba-mugimendua, gizarte eta publiko mailara, alegia.

Herri-gizartearen kontzientzia oso batera esnatu eta ernaituko ahal da, garaiz, euskal koperatiben mugimendua?

Haro berri honen atondora heltzen dakusgu Arrasaten ernez hazi emankorra.